

ՀԱՅ

ՍԿԱՈՒՏ

ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ ՕՐԿԱՆ Գ.Մ.Ը.Մ.
Hai Scout Organe des
SCOUTS ARMÉNIENS

ՀԱՍԵ - Խորասանձյան Խան, Թի 26, Սիրէճի և Գոլի
ADRESSE - Khorassandjian Han 26, SirKédji Constantinople

Հեռագրի Ար. 2146

ԲԱԺՆԵԳԻՆ

Telephone թ. 2146

F. ՏԱՐԻ ԹԻ 17

Պոլի և Գուլի Տրի, Պ. 120

Արասանձյան . Տր 15

Ամերիկա . Տր. 150

1 ԱՊՐԻ 1922

Հայ սկաուտները բանակումի միջոցին
Les Boy-Scouts arméniens au camps:

68 ՏԱՐԵԿԱՆ ՍԿԱՌԻՏ ՄԸ

Օր մը, կալէսէն անցնող «Թէյմըզ» գետի ճիւղաւորումներէն մին հեղեղանման անձրեւի մը պատճառաւ յանկարծ յորդեցաւ: Կամուրջի մը ճիշտ մօտէն միաձի կառքի մը մէջ նստած երկու գեռատի զոյգեր կ'անցնէին: Բնութեան ծոցի մէջ խայտացող կանանչութիւնները վայելելու համար, պտոյտի ելած էին. անոնց մօտէն կ'անցնէր 68 տարեկան բժիշկ մը, Պ. Բօլ Տարլիքըն: Յաճախ գիտուած է որ ձերերու հօգեկան ամենամեծ հաճոյքն է տեսնել զիրար սիրող սիրտեր: Այսպէս ալ երբ Պ. Բօլ տեսաւ սիրոյ կրակովը փայլող այդ երկու երանուէտ երիտասարդները, տարուեցաւ դէպի իր անցեալի քաղցր յիշատակները, զգաց թէ որքան կեանքը անուշ էր այն տեսները, երբ իր սրտին ամէն մէկ թելիկները կը դողդողային երբ իր սրտին արեւը կը ցոլար երազի մշուշները ճեղքելով:

Պ. Բօլ շարունակեց իր ճամբան: Յանկարծ սուր ճիւղ մը լսեց. օրիորդին ձայնն էր և հետաքրքրութիւնէն ետ նայեցաւ...

Ինչ տեսնէ... կառքը գետին մէջ տասպալած էր և գետին կատաղի հոսանքները իրենց հետ դէպի մահ կը տանէին այդ զոյգ մը սիրող սրտերը: Պ. Բօլ վաղեց արկածակալներուն մօտ և առանց որ և է խորհրդածութեան, նետուեցաւ փրփրադէզ գետին մէջ Գետը այնքան զօրաւոր կը հօտէր որ, աշխարհիս լաւագոյն լուրորդը և ամենաերիտասարդը չէր կարող յաղթել անոր գնացքին և ազատիլ անոր խեղդող յորձանքէն: Պ. Բօլ այնքան տարուած էր երկու կեանքեր փրկելու իր տենջանքէն որ իր անձնուիրութեան ոգին կուրացուցած էր զինքը, այնպէս որ նոյն իսկ ոտներուն առջև տարածուող իր գիրեզմանը շտեաւ ու նետուեցաւ հոսանքներուն մէջ: Հասաւ երկու զոյգերուն, որոնք ի դուր հոսանքին դէմ կը մարտնչէին իրենց երջանիկ կեանքը շարունակելու յոյսով: Երբ Պ. Բօլի իրենց օգնութեան դալը տեսան, ոյժ առին, սակայն փրկութեան գործը շատ դժուարին էր, եթէ ոչ անկարելի: Քիչ մը անդին ջրվէժ մը կար, ուրկէ անպայման գլխարկելով ջարդ ու փշուր պիտի խեղդուէին այս տարաբախտ արկածեալները:

Այդ տխուր վայրկեանն ալ հասաւ: Երեքը ձեռք ձեռքի տուած, աչքերնին՝ ամէն բան տեսնող, բայց քիչ անդամ օգնութեան հասնող Աստուծոյ ուղղեալ, տուին իրենց հրաժեշտի վերջին ողջոյնը ու ալիքներուն մէջ կորսուեցան: Պ. Բօլի հերոսամարտը զիտող չըջակայ

գիւղացիները չկրցան զսպել իրենց արտասուքը: Ազնիւ բժիշկը, որ իր մէջ կը մարմնացնէր ճշմարիտ սկառուէ պահանջուած անձնուիրութեան բոլոր գեղեցիկ զգացումները, իր օգնութեան գործին անկարելիութիւնը տեսնելով հանգերձ երբեք իր անձը ազատելու փորձը չըրաւ: Այլ իր արկածեալներուն հետ միասին պայքարեցաւ մինչև մահ, և թերևս ինքնին բուսաւ: Վիճարժէք ունի կեանքս, երբ անկարող է ան՝ փրկելու երկու սիրող սրտեր...» Այո՛, եթէ Պ. Բօլ վերստին ցամաք ելլէր, միշտ խղճի խայթ պիտի զգար ու պիտի խորհէր թէ՛ թերևս կարելի պիտի ըլլար զանոնք ազատել, եթէ երբէք իր փրկութեան գործին մէջ կամք դնէր: Խղճմտանքի այդ տառապանքէն ազատելու համար մահը նախընտրեց, բայց ինք ազկէ վերջ ամէնուհետև սրտին մէջ ապրեցաւ իր սուրբ մը, և գիւղացիները աշխատեցան հետեիլ անոր գծած մարդասիրական ճամբուն:

Այսպէս, հայ սկառուաներ, դուք ալ պիտի ունենաք առիթներ, արկածախնդրութիւններով, մահուան վախերով լի պատեհութիւններ՝ օգնելու՝ վտանգի և կարօտութեան մէջ զրտնուողներուն: Մանաւանդ զարաւոր սուգերու մէջ հեծեճող ձեր ազգը, իր մերկ ու խոցոտ բազուկները ձեզ երկարած՝ փրկուելու համար ձեր աջակցութեանը կը դիմէ: Ձեր պարտականութեանէն աւելի, ամէնաիրական բնազդը պէտք է ըլլայ հանել ի պահանջել հարկին նոյնիսկ ձեր բոլոր զգեստները ու ապահովել անոր տաքուկ և երջանիկ կեանք մը. դուք թերևս մեռնիք. բայց անդին ձեր ազգը կը ծաղկի, ձեր անձնուիրութեան, ազգասիրութեան միջոցով միւս բոլոր հայերն ալ ձեզ կը հետեւին ու կը բարձրացնեն իրենց ճիւղը՝ բարձրացնելով հայ ազգին ապրելու կամքը:

Պ. Բօլ երբ իր փրկարար գործին մէջ յաջողէր, աշխարհիս ամենաերջանիկ անհատը պիտի ըլլար. կեանք մը, կամ կեանքեր փրկելէ վերջ զգացուած հաճոյքէն քաղցրագոյն հաճոյք մը չէ կարելի երեւակայել: Կ'ուզէ՞ք երջանիկ ապրիլ. ամէն օր բարիք մը բրէ՞ք: Պ. Բօլ մեռաւ, սակայն անոր մահը զիտող հազարաւորներ երգմեցան ու ըսին ինքիքենց «Այս հերոսը մեզի լաւ դաս մը տուաւ. պէտք է հետեւինք անոր. մահը մեր կարծածին չար դառն չէ եղեր: Երբ առիթը ներկայանայ մենք պիտի մեռնինք օգնելու համար մեր նրմաններուն...»

Երբ այս ոգին կը տարածուի, մանաւանդ հայերուս մէջ, մեր ազգին ճշմարիտ փրկութեան ժամը հասած կ'ըլլայ:

Ուրիշ թիւով պիտի պատմեմ անձնական դէպք մը:

(Շարունակելի)

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ՄԵՆՔ

Սկառտութիւնը մեր մէջ ներկայիս բաւական գոհացուցիչ վիճակ մը կը ներկայացնէ շնորհիւ ձեռնահաս և որոշ նպատակի մը ձգտող խմբապետներու եռանդին, որովհետեւ անոնք աննկուն կամքով մը և խոչընդոտներու առջեւ չի յուսահատելով ջանացած են իրենց խնամքին յանձնուած խումբերը կատարելութեան վիճակի մը հասցնելու աշխատիլ: Խումբին՝ հետեւաբար սկառտութեան արագան հաստատ հիմնքու վրայ դնելու համար ցարգ անոնց նշանաբանը եղած է «քանակով քիչ, որակով լաւ»ը: Սակայն կը կարծենք թէ այս վերջինս իրականութեան մօտեցած ըլլալով, ժամանակ է ալլուս քանակին ալ քիչ մը օժ տալ:

Եգիպտոսի Անգլիացի և ևայ սկառտոները ու գայիկները, Անգլիացի սկառտներու կողմէ կազմակերպուած կանդէտէ մը վերջ:

Եթէ կը փափաքինք ճշմարիտ արդասիրութիւն մը ի գործ դնել, այն ատեն չը գոհանանք արգին մէկ փոքր հատուածին զաւակներուն սկառտական կրթութիւն տալով, այլ ջանանք սկառտութիւնը կարելի եղածին չափ ընդհանրացնել, արգին բոլոր զաւակներուն ալ անխափր սկառտական դաստիարակութիւն մը տալով:

Սկառտութեան ծաւալման նպատակու համար նախ պէտք ունինք զայն ժողովրդեան ծանօթացնելու՝ որովհետեւ ան շատ տարտամ գաղափար մը կազմած է սկառտութեան մասին շատ անգամ զայն մարմնամարզի հետ շփոթելով և յաճախ ալ հանդէսներու կարգապահութեան հսկելու համար ստեղծուած խամաճիկներ կարծելով սկառտաները...

Ան չգիտեր թէ սկառտութեան մէջ մարմ-

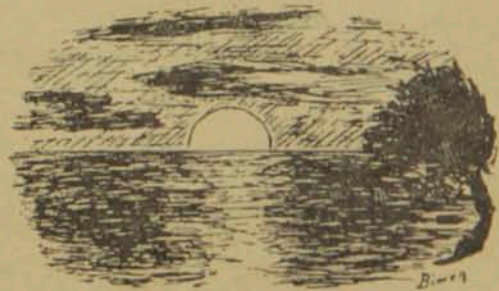
նակրթանքը երկրորդական դիրք մը կը գրաւէ և թէ ան աւելի բարոյա—ֆիզիքական զարգացմամբ զբաղող կազմակերպութիւն մըն է:

Արգ, մենք ի՞նչ միջոցներ ունինք սկառտութիւնը ճանչցնելով՝ ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ տարածելու: Միջոցները չեն որ կը սկսին սակայն զազափար մը տալու համար ստորեւ տանք անոնցմէ մէկ քանին:

Չի բաւականանք միայն «Հայ Սկառտ»ին մէջ արտայատուելով, մամուլն ալ զբաղեցնենք անով, միթէ այս վերջինը պիտի զլանա՞ր իր սիւնակներէն մէկ քանին տրամադրելու այս յոյժ կենսական և արգօգուտ ձեռնարկին: Միեւնոյն ատեն ջանանք կարելին ընել մեր օրկանը լաւագոյն վիճակի մը հասցնելու համար: Այսպիսի պարագաներու մէջ զուտ սկառտական գրականութիւն մը՝ պիտի ունենար իր որոշ օգտակարութիւնը: Դժբախտաբար մեր մէջ պատանեկան գրականութիւնը ըլլայ թատրոնով թէ բանաստեղծութեամբ պէտք եղածին պէս մշակուած չ'ըլլալով, մենք չ'ունինք մեր մասնաշատուկ գրականութիւնը, և հիմայ որ հզօր ճիգեր կ'ըլլան գրական վերականգնումի մը համար միթէ սկառտութիւնը իր բազմապիտի և հետաքրքրաշարժ դրուագներով զեղեցիկ առիթ մը չ'ընծայեր մեր գրողներուն, քիչ մ'ալ այս ճիւղով զբաղելու, քանի որ այս տեսակ փորձ մը տակաւին լրջօրէն ոչ մէկ արգի մէջ եղած է: Եւ միթէ միշտ մե՞նք է որ պէտք է ուրիշներուն հետեւինք ամէն բանի մէջ:

Հոս կը վերջացնեմ «միթէ»ներուս շարքը անշուշտ միշտ ի նկատի ունենալով որ բրօքականտի ամենաազգու և միւսները գերազանցող միակ միջոցը, սկառտաներուն՝ անհատապէս իրական սկառտի վարուելակերպով սկառտութեան անունը բարձր պահելն է:

ԵՐՈՒԱՆԴ ԻԻՅԻՒՃԵԱՆ

Վ Ս Ե Մ Ի Ո Պ Է Ն Ե Ր

Հեռուն, Մագրի-գիւղի շրջակայ բլուրներուն վրայ, նախարշալուսային աղօտ մթութեան մէջէն, տարտամօրէն կը նշմարուին հայ սկաուտներու ստուերները: Անոնց խիտ շարքերը, յամբօրէն կը յառաջանան օձածու գալարուն ճամբուն վրայ, տաքցնելով առաւօտեան զով գեպիւռը իրենց զուարթ շշկոցներով: Բոլոր խօսակցութիւնները կը դառնան օրուան արշալին վրայ:

Ահա եւ արշալոյսը, որ կուգայ ոսկեզօծել անոնց ծիւնաթոյր գդակները՝ որոնց ներմակը խառնուելով փողկապներու այլազան գոյներուն, լայնածաւալ դաշտը կը նմանցնեն երփներանգ ձաղիկներով զարդարուն մարգագետնի մը:

Յանկարծ «կայ» հրամանը կը լսուի: Աղմուկը պահ մը կը դադրի. յետոյ ցած ձայնով հրաման մը կ'անցնի բերնէ բերան, շարքէ շարք, բոլոր խումբը կայծակի արագութեամբ կը դառնայ դէպի արեւելք, զլուխները երկիւղածօրէն կը մերկացունին, եւ տրուած նշանի մը վրայ բոլոր սրտերէն միահամուռ կը պռռթկայ «Հայր Մեր»ը:

Այո՛, սկաուտները օրուան ծագումը կ'ողջունեն եւ կը փառաբանեն Արարիչը՝ տէրունական աղօթքը երգելով:

Վսեմ է բուսէն, բոլոր հոգիները վերացած են. ոչ մէկ շարժում կը նշմարուի: Բնութիւնն ալ կարծես երկիւղած լուսնի մը կը պահէ, թռչնիկներն անձայն, առաւօտեան գեպիւռը դադրած, փոքրիկ ճիւղ մը անգամ չի շարժիր: Բոլոր շնչաւոր եւ անշունչ իրերը անշարժ կ'ունկնդրեն անմեղ հոգիներէ բղխող առաւօտեան այս մաղթանքին:

Դաշտի այդ մենութեան մէջ անչափանաս սկաուտներու սուր եւ զիլ ձայները խառնուած չափահասներու բամբ եւ գոռ ձայներուն կ'արտաբերեն այնպիսի ներդաշնակ մեղեդի մը, որ խորհրդաւոր է եւ գիտեր ինչ մը կը պարունակէ եւ որ կոչուած է յուզելու ամենէն անտարբեր սրտերը:

Եւ յիբաւի կը նշմարուին օտարզգի որսորդներ, որոնք զգածուած բուսէին լրջութենէն, զլխաբաց կ'ունկնդրեն սկաուտներու աղօթքին:

Աղօթքէն վերջ, արագ քննութիւն մը բաւ կ'ըլլայ ճշդելու ներկաներուն թիւը, եւ անա «բայ առաջ» հրամանը կ'արձագանգէ ամէն կողմ: Ամբողջ խումբը զսպանակէ մղուածի պէս կը շարժի դէպի առաջ:

Բիջ վերջը բլուրներու մէջէն սողացող բարայտակին վրայ կը հնչեն հեռացող սկաուտներու համաչափ քայլերը եւ անոնց զուարթ երգերուն պատասները կ'երթան խառնուելու անհամար թռչնիկներու նուռողիւններուն:

Մէկ երկու վայրկեան եւս եւ անա՛ հեռուն բլրակին զագաթին վրայ՝ կը նշմարուին վերջապահներու շարքերը, որոնցմէ երկու հոգի ուսամբարձ կը կրեն իրենց փոքրիկ մէկընկերը, որը դժուարութիւն կը բաշէր բախլու: Երջանիկ հոգիներ:

Բ. ԺՊՏՈՒՆԻ
(Սկաուտ-խմբագիւտ)

Գրեց ԵՃԼ Մ. ՔԼԱՐՔ

Գարեր սուս և նոյն իսկ նորագոյն ժամանակներու մէջ, մարդիկ Սուրբերու վարքը կ'ընտրէին իրենց կեանքին իբր ուղեղիմ և առ այդ՝ իրաքանչիւր ոք ունէր իր անձնական Սուրբը որուն ընդգծած շաւղին կը ջանար նետել իր ամբողջ կեանքի ընթացքին իսկ այժմ որ Սուրբերը միայն պատմութեան կը վերաբերին, և արդէն դժուար է անոնց վարքը ներկայի ընկերային պայմաններուն յարմարցնել, իբր օրինակ կ'առնենք անոնք որոնք իրենց էութեան բովանդակ թափալը ջանացած են մարդկային վիշտերը ամոքելու, անոր կեանքը բարօրելու և իրենց հայրենիքին պատիւը բարձրացնելու: Սուրբն աւելորդ պիտի չըլլար երբեմն այս սխանակներուն մէջ սկստականութիւն ներկայացնել մեծ մարդց կեանքը իր բնդհանուր գիծերուն և օգտակար ու օրինակելի մանրամասնութիւններուն մէջ:

Այս իսկ նպատակաւ ստորեւ կուտանք մեծ մարդու մը, Պիօն Արնոլտի կենսագրականը, Ամերիկայի «Կոնցրեսի» թերթէն առած: (Կ. Խ.)

Նկարատքա նահանգի տնօրոտան մեծ ու բարդաւած Էշլէնտ քաղաքը սահմանազլխային փոքրիկ ու աննշան գիւղակ մըն էր անցեալ դարու վաթնասական թուականներուն: Էշլէնտի մեքենագէտներու ամբողջ թիւը կը բաղկանար երկաթագործէ մը և հրացանագործէ մը: Իիւղէն երկաթուղի չէր անցնէր մինչեւ 1869: Տեղափոխութիւնը կը կատարուէր ձիերով կամ ձիասայլերով: Սակայն այդ օրերուն Էշլէնտի մէջ կ'ապրէր մատաղապի, սիրուն աղեկ մը, Արնոլտ անուն, որ մտադրած էր մեքենագիտութեան հետեւիլ, առանց գիւրութիւն կամ միջոց ունենալու:

1873 ի ձմրան կղանակին էր, երբ Էշլէնտի երկաթուղին 40 տարուան էր, իսկ Արնոլտ 12 տարու: Եւ յանկարծ հարկ եղաւ նորոգել Պրըլինկթըն երկաթուղիի երրորդ կամուրջը:

Ձմրան այդ ցուրտերուն, ամէն ինչ սառուցիկ և ամայի կը թուէր: Այսուհանդերձ շարաթը երկու կամ երեք անգամ, գիշեր ատեն, 12 տարեկան փոքրիկն Արնոլտ երեք մըղոն հեախտան կը քալէր կ'երթար կամուրջին մօտ, և ժամերով կը քննէր կ'ուսումնասիրէր չօգեմեքենաներու մասերը: Բնականաբար խաւարն ու մենութիւնը չէր սիրէր: Իսկ ձմրան ցուրտը, որ մինչեւ իր սովորները կը թափանձէր, երբէք հաճելի չէր Արնոլտի: Սակայն ֆիզիքական անյարմարութիւններուն կը յաղ-

թէր իր մէջ գտնուած անանուն և աննուան զօրութիւն մը: Այն օրերուն իւրաքանչիւր երկաթուղիի մեքենայ գեղեցկագարգուած էր պղնձեայ մասերով, որոնք մեքենագէտին հրպարութիւնն էին: Ու ամէն գիշեր, «օրբիչ» կոչուած մարդ մը կը մաքրէր կը փայլեցնէր օրուան ընթացքին ազոտած պղնձեայ մասերը: Պատուի Արնոլտ և Սոլթ Բրիքի վայրաշարժը մաքրող գործաւորը՝ իրենց միջեւ սակարկութիւն մը ըրին: Արնոլտ «օրբիչ»ին օգնեց՝ պղինձը փայլեցնելու և մեքենան մաքրելու մէջ, այդ ծառայութեան փոխարէն հետաքրքիր պատանին արտօնուեցաւ քննել իր սրբտին սիրած մեքենականութեան բոլոր մասերը, յաճախ հոն մնալով մինչեւ առաւօտեան ժամը 4 կամ 5: Վայրաշարժերու նկատմամբ ցոյց տուած իր շահագրգռութիւնը, իր այդ անօրինակ և խորունկ հետաքրքրութեան գոհացում տալուն շնորհիւ, փոքրիկն Արնոլտ այսօր մեծցած և կղած է Ամերիկայի ամենակարող և քաջածանօթ մեքենագէտներէն մին — հնարիչ, գիտուն, մեքենագիտական տարակարծութիւններու դատաւոր և միջնորդ, ու վեյջապէս, առաջագահ ելեքտրական հնարագիտութեան շնորհիւ՝ հսկայ և արժանաւոր վարձատրութիւններու տիրացած է: Սակայն իր եկամուտներու մեծագոյն տոկոսը յատկացուած է 40 մղոն երկարութեամբ արագընթաց ելեքտրական շոգեկառքի մը. զոր կը գործածէ իրրեւ աշխատանոց՝ գործնականացնելու իր գաղափարները:

Մ. Արնոլտ կ'ըսէ — ճիշդուրեան եւ նրպատակի հասնելու նամբան փոս ու դժուարին է: Ես կը սիրեմ պայքարիլ. ու կը համակրիմ այն մարդոց՝ որոնք ընկնուիլ, ընկրկիլ կամ յուսահատիլ չեն գիտէր: Խոչեցն ու արգելիները նպատակի բարձունքին վերելակներն են: Ես ալ բաղխած եմ բազմաթիւ գժուարութիւններու: Առաջին արգելքը իմ հայրս եղաւ. ան կը ստիպէր զիս, որ բարձր գատարակութեան հետեւեմ, և իրեն նման փատաարան դառնամ: Մեր գրացններն ալ անսովոր և աւելորդ կը դանէին մեքենաներու մասին արտայայտած իմ հետաքրքրութիւնս:

«Բայց ես կ'ուզէի շինել շարժող և ընթացող աւտրականք: Կ'արհամարհէի իմ ձամբուն վրայ գտնուած ամէն բան: Մղոններ կը ձամբորդէի՝ երթալ դանել և սորվելու իմ սիրած ձիւզս: Զիս ճանչցողները իմ մասիս շատ հաւատար չունէին»:

Արնոյա վերջապէս յաջողեցաւ : Ան այսօր իր հեռագրեղամ նորատակին հասած է, տիրանալով դրամի և համբաւի : Աշխարհի բոլոր անկիւններէն մարդիկ իրեն կը գիմեն՝ խրատ և օգնութիւն ստանալու : Բիւրաւօր պաշտօններ իրեն համար բաց են : Հարիւրաւօր տարբեր քաղաքներու մէջ և բազմաթիւ երկաթուղային գիծերու վրայ պաշտօնեայ կարգուած է :

Երբ հազիւ 13 տարեկան էր, Արնոյա ինքնիրեն մեքենայ մը շինեց : Պէտք եղած մասերն ու նիւթերը կը սկսէին : Ան բնաւ չէր եղ զազախարը : Գնաց, վնասեց, գտաւ հին կրտարներ, հաւաքեց զինկ, կապար և թիթեղ, և գիւղին երկաթագործին խանութին մէջ շինեց իր մեքենան այս հաւաքածոյ նիւթերով, և երբ շոգին տուաւ, մեքենան սկսաւ շարժիլ :

Գծախառարար երկաթագործի խանութը Արնոյաի հօր օֆիսէն միայն քանի մը քայլ հեռու կը գտնուէր և հօրմէն աեսնուելու վախը ունէր միշտ :

«Հայրըս, կ'ըսէ Արնոյա, իր զաւակները շարունակ գրազմ կը ստանէր : Մեզմէ իւրաքանչիւրը իրեն յատուկ գործ մը ունէր : Ինծի յանձնուած էր մեր տան օճախին համար բաւականաչափ վառելիքայտ ճարել : Ծարաթ օրերը փոխանակ փայտ ժողուելու և սղոցելու՝ կը փափաքէի երկաթագործին քով երթալ և գործիքի մը հետ խաղալ : Հայրս երբեմն կը լըրտեսէր զիս, ու անկանջէս կը քաշէր, պատուիրելով որ փայտ ժողուելէ և կտրելէ զատ ուրիշ բան չընեմ : Ծիշտ է, որ յաջողած էի փոքրիկ մեքենաներ շինել, սակայն այս շափով գոհ չէի, կ'ուզէի իրականը՝ խոշորը՝ շինել և շարժման գնել : Տունէն, և գոյրոյէն փախայ, գացի սեղ մը, ուր կը գտնուէր վայրաշարժ մը : գտայ անոր տէրը. անկէ գործ խնդրեցի : Ծարպիկ, լայնասիրտ ու համեստ մարդ մըն էր : Ինծի խոտաացաւ. օրական 50 սէնթ տալ : Հոն առնն մը աշխատեցայ : Վարպետս իմ շարժականս նոյնը թողուց : Ինծի հետ կային խումբ մը կոպիտ և անտարբեր մարդիկ : Ես իմ գործիս վրայ կեդրոնացուցած էի իմ ուշադրութիւնս : Անգամ մըն ալ յանկարծ բան մը նկատեցի : Վայրաշարժին հսկիչը մեքենադէտ մը չէր : Մեքենան լաւ չէր գործեր. իսկ մարդը չէր հասկնար՝ թէ ի՞նչ էր պատճառը : Գծուարութիւնը կրցայ գտնել և հարկ եղած նորագութիւնը կատարեցի՝ երբ միւսները կը ճաշէին : Մեքենադէտը զարմացաւ և ուրախացաւ, ու գնահատեց զիս : Միւս գործաւորները իրենց

խելքը չէին գործածեր : Անոնք անգրադէտ, ադէտ էին : Տեսայ. թէ ես ալ աւելի գատախարակութեան կը կարօտէի : Յետոյ նորագեցի ուրիշ վայրաշարժներ : Անձամբ մեքենաներ շինեցի, որոնք կանոնաւոր կերպով կը գործէին : Մեքենաներու հին ու զանգաղ կողմը փոխեցի ու իմ մեծերս ճանչցան և վարձատրեցին իմ կարողութիւնս : Դասախարակութեամբ կրնանք նոր մեթոտներ գտնել և ուրիշներու սխալները երեւան հանել : Իսկ յարատեւութիւնն ու կրթութիւնը ի վերջոյ կը բարձրացնեն մարդը » :

Այսօր Մր. Արնոյա հռչակաւոր և մեծահամբաւ անձ մըն է գարձած : Ան եղած է ընդհանուր վերառեսուչ Նիւ-Եորք Աէնթրըլ երկաթուղիի ելեքտրական բաժինին : Տարիներով պաշտօնավարած է Իլինոյիս Աէնդրըլ Բէյրօտի տեղափոխութեան բաժնին մէջ, իրրեւ գլխաւոր խորհրդական : Ան եղաւ առաջին անգամ շինողը Թիլքս Բեյլ Էլլովէյթըս երկաթուղին, 1893ին : Ան վայրաշարժներու շինութեան նոր կերպեր և մեթոտներ հնարեց : Երկաթուղիներ անցնելու կամուրջներ կամ փապուղիներ շինելու տան յաճախ գիմուած է իր խորհուրդին, և Մր. Արնոյա կարգուած է յանձնախումբերու պետ : Ան Պօրս ալ Էճնիքիքրգի նախագահն է : Նիւ-Եորքի գեոլոյիներու մեքենադէտներէն մին եղած է : Ծիքակոյի գեոլոյիներու յատակագիծերը ինք գծած է : Իրրեւ խորհրդական մեքենադէտ իր մասնակցութիւնը բերած է Ամերիկեան և Քալիֆորնիայի բազմաթիւ երկաթուղիներու շինութեան և նորագութեան գործերուն մէջ : Իր ձեռքով կամ թելագրութիւնով ծախսուած է աւելի քան 100 միլիոն տոլար :

Հարիւրաւօր մեքայներ և տխրասներ ստացած է գիտական ընկերութիւններէ և կրթական հաստատութիւններէ : Բազմաթիւ գործիքներու և մեթոտներու հեղինակն է : Ելեքտրական երկաթուղիներու սխալեմը իր ջանքերով կատարելագործուած է :

Ան նախագահն է Ամերիքն Ինսթիթիւթ ալ Բեյլրօս Էճնիքիքրգի և Ռեպրըն Սոսայիթի ալ Էճնիքիքրգի. պատուիրակ եղած է 1900ին Փարիզ գումարուած միջազգային ելեքտրական Համաժողովին. անգամ է Միացեալ Նահանգներու Նաւային Խորհրդական Յանձնախումբին ուր Ամերիկեան Օղանաւորներու Գնդապետ նշանակուած է Համաշխարհային Պատերազմի միջոցին :

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

1

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ԵՋԵՐՔԸ ՔԻԼՈՍԻ ՄԷՋ

Y. M. C. A. ի կազմակերպութիւնը, որոշած է այս տարուան ամառնային քէմքն ալ հաստատել Քիլիօսի մէջ, Քէմքի վարչանօրէն Մր. Հէտըն այս նպատակին համար աւելի լաւ ընտրութիւն մը չէր կրնար ընել տրուած ըլլալով այն հազուագիւտ դիրքն ու պայմանները որոնց մէջ կը գտնուի Քիլիօս, Անանք որ անցեալ տարի ապրիլեցան կամ այցելեցին Քիլիօս կրնան շատ լաւ գնահատել անոր արժէքը: Քէմքին առաջին շրջանը կը բացուի Յունիս 19ին և կը տևէ մինչև Յուլիս 17:

համար ընդարձակ քառանկիւն վրաններ: Փայտաշէն մասին մէջ պիտի գտնուին քէմքին պաշտօնատեղին, միեկանոցը, ելեքարական մեքենաներու աշխատանոցը, լուսանկարչական մութ սենեակ և խոհանոց, հարթուած գետնի մը վրայ անդի պիտի ունենան ակնթիւ մրքուցումներ, Ֆուտպօլ, Պէյզպօլ, Պասքէթպօլ, Վալիպօլ, Թէնիս և ուրիշ ընդհանրացած խաղեր: Քանի մը հարիւր մէթր անցին կը գտնուի եզական աւազուտ ծովափ մը, որ իր շափաւոր խորութեամբ լաւագոյն պատենութիւն մըն է մինչև իսկ ինքնօգնութեամբ լողալ սորվիլ ուզողներուն:

Քէմք Բէռլին իր ընդհանուր ծրագրին մէջ կը շարունակէ արլերիկ խաղեր, լոգանք,

ՉԶԻ Քիլիօսի Բէմքն տեսարան մը

Քէմքի այս շրջանին կրնան մասնակցել առանց ցեղի, ազգութեան կամ կրօնքի խրատութեան, 16էն 22 տարեկան՝ յանձնարարուած լաւ նկարագրի տէր երիտասարդներ, ամբողջ շրջանին համար 30 ասկի վճարումի մը փոխարէն, մէջը ըլլալով նաև անունդի փոխարժէքը:

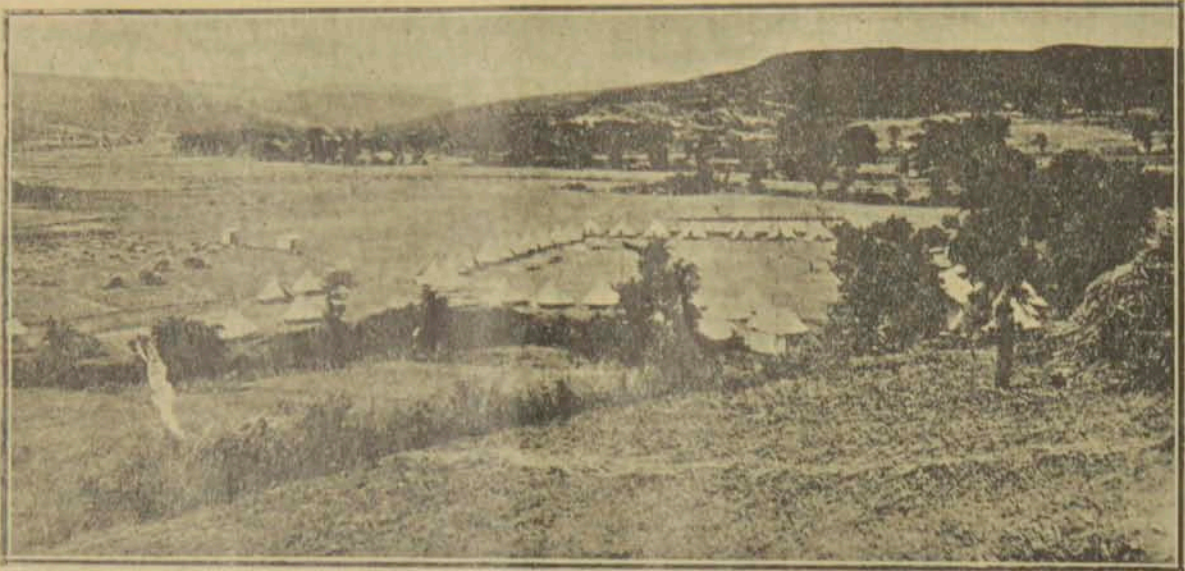
Քէմք Բէռլին նպատակն է, ամէն տարի կարճ ժամանակի մը համար առիթ տալ պատանիներու և երիտասարդներու միանալ ու խմբուիլ բաց օդին մէջ, վայելելու համար ընտրեալն հիասքանչ շրջապատը, մշակել տեսական բարեկամութիւն և կազմութիւն հարստ ու մարմնով:

Բնակութեան համար սահմանուած են կոնաքներ, վրաններ, իսկ զբօսանքի և ճաշի

բնութեան ուսումնասիրութիւն, բանակումի վարժութիւն, նախնական դաւանում, առողջապահութիւն, սրբաւանք, բանակումի կրակ, բասքետկան ցերեկայացում, սինեմա և ճշմարտ բանակողի մը սրտին ժօտիկ ուրիշ այս կարգի գործունէութիւններ:

Բանակումի շրջանը կարելի եղածին չափ չինիչ և օգտակար կերպով գործածելու համար որոշուած է բանակումի կեանքին ամբողջ գործունէութեան յատուկ զանազան մրցումներ և քննութիւններ կատարել. որոնց մէջ յաջողելով բաւականաչափ կէտ շահողները, պիտի վարձատրուին բանակումի խորհրդանշանով (Camp Emblem):

Ուրիշ մրցանակներ ալ պիտի սահմանուին ակնթիւիկի և լողալու մէջ մասնաւոր յաջողութիւն ունեցողներուն:

1921 Վերջին Բեմերի անասան մր

Մ Ր Ա Պ Ի Ր

Կ Ե Ս Օ Ր Է Ա Ռ Ա Ջ

- 6.30 Զարթնում, առաւօտեան մարզանք
- 7.— Կրօշակի պարզում
- 7.10 Նախաճաշ
- 7.40 Բանակումի սարտակամութիւններ
- 8.00 Առաւօտեան քննութիւն
- 8.15 Վիճարանական հաւարութիւններ
- 8.45 Կրթական պահ
- 10.00 Աթլէթիկ
- 11.00 Առաւօտեան թզանք
- 12.00 ճաշ

Կ Ե Ս Օ Ր Է Վ Ե Ր Ջ

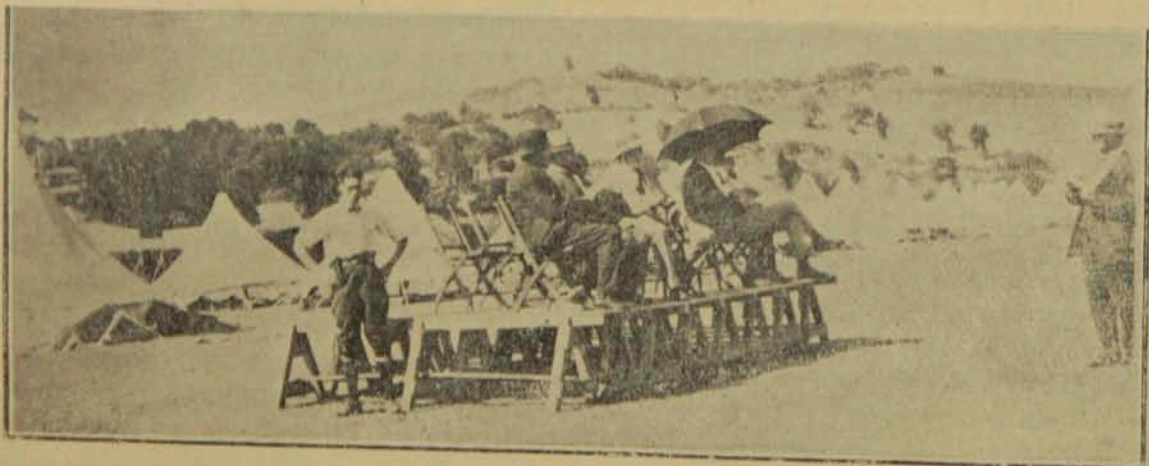
- 1.00 Մրափ
- 3.00 Աթլէթիկ մրցումներ
- 4.00 Լոզանք և մրցում
- 5.30 Վրանի սարտակամութիւններ և քննութիւն
- 6.15 Առանձնացում

- 6.30 Ընթրիք
- 7.00 Անպաշտօն խաղեր
- 7.45 Զբօսանք
- 9.00 Քննարու փող
- 9.40 Անկողին, քուն

Քեմեր, բանակումի արուեստին և երիտասարդներու գործունէութեան փորձառու անձերու անօրէնութեան տակ պիտի գրուի:

Տնօրէնն է է. Մ. Հէարն, Մ. Մ. Շ. Ա. Ի պատանիներու կրթական ճիւղին պետք խոյ Բ. ք Ռօպինսըն մատակարարը: Վարիչներուն մէջ կը յուսացուին ըլլալ նաեւ Անմէտ Բզզէթ պէյ և Մր. Պէյբըր Մօպրթ՝ Քօլէճէն և Վ. Արծրունի Բերա Մ. Մ. Շ. Ա. Էն:

Այս առաջին շրջանի բանակումէն վերջ երկու շաբաթուան շրջան մըն ալ պիտի հաստատուի մարմնակրթական գասընթացքի հա-

1921 Վերջին Բեմերի անասան մր

մար: Գասրնթացքը պիտի վարէ Մ. Ֆիլիբոս: Այս տարի ընդհ. սրբերուն յատկացուած է միայն մէկ ամիս, առաջին տասր օրերը թուրք. երկրորդը Հայ և երրորդը Ռուս սրբերուն յատուկ:

Բայց այն հայ երկտասարդները որոնք անցեալ տարի պատենձութիւնը ունեցան Բեմբին մասնակցելու անտարակոյս առիթը չպիտի փախցնեն այս տարի ալ վայելքի այդ պահերը ապրելու:

Մենք փափաքոյ ենք որ Բեմբին բնծայած այս առաւելութիւններէն օգտուող երկտասարդներուն մէջ հայերը կարեւար թիւ մը կազմեն: Անոնք որ պիտի ուզեն այս առիթէն օգտուիլ պէտք է փութով արձանագրուին, որովհետեւ որոշուած է միայն 150 հոգիի արձանագրութիւն կատարել: Այս կարգի մէկ ամսուան բանակումի մը շնորհիւ ամբողջ տարուան մը մտաւոր ու ֆիզիքական յոգնութիւնը կարելի է թօթափել և անկէ դուրս գալ ամբողջ էութեամբ կազդուրուած և ընդունակ աւելի արդիւնաւոր տարի մը բոլորելու:

9. ճ.

Մ Ա Ր Ջ Ա Վ Ա Ն

ՊԱՍՔԷԹՊՈՒՆ ՊԱՅՏՈՆԱԿԱՆ

Կ Ա Ն Ո Ն Ն Ե Ր

Կ Ա Ն Ո Ն 6

ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆՈՆՑ

ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐՆԵՐԸ

Յօդ. 1.— Պաշտօնատարները կը կազմեն հետեւեալները. Իրաւարտ մը (Refree), Գասարտ մը (Umpire), Երկու ժամապահ (Time Keeper) և երկու Արձանագրող (Scorer):

Նրանք. Իրաւարտն ու Գասարտը ոչ մէկ կերպով պէտք չ'է կապակցութիւն ունենան խաղացող Չ'խումբերէն սուէ մէկուն հետ՝ որոնց պաշտօնատար նշանակուած են. ապէ գատ պէտք է ունենան անվիճելի հմտութիւն և անվրոճակալութիւն: Իրաւարտն ու Գասարտը պարտին երկու խումբին տարագնեղէն տարրեր հազուա կրնէ Պաշտօնատարները բացի կանոն 1ի (Ծանօթ.) էն և Յօդ. 2էն ինչպէս նաեւ կանոն 8ի յատուկ Յօդ. 11ն, միւս կանոններուն մէջ փոփոխութիւն մտցնելու մասին համաձայնութիւն զոյացնելու իրաւունք չունին:

ԻՐԱՒԱՐԱՐԻՆ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յօդ. 2.— Իրաւարտը գնդակը խաղի մէջ

կը դնէ. ան է որ կ'որոշէ թէ՛ ե՞րբ գնդակը խաղի մէջ է, ե՞րբ ամուլացած է, որո՞ւ կը պատկանի և ե՞րբ կ'օլ մը եղած է: Ֆաուլները ինք կը յայտարարէ, բայց բեկըլքիները կը զեկովարէ, կը ծանօթանայ փոխանորդներուն և պէտք եղած անոն բացառիկ դադար (time out) կը յայտարարէ: Կատարուած իւրաքանչիւր կ'օլին կէտէ արժէքը իր մասնկերպ պէտք է զոյց տայ: Պէտք է նաև իւրաքանչիւր կիտախաղէ վերջ հասարակութեան յայտարարէ կէտերու արձանագրութեան արդիւնքը: Վերջին յայտարարութիւնը, այդ խաղին հետ իր ունեցած կտարակցութիւնը կը վերջացնէ:

ԻՐԱՒԱՐԱՐԸ ԿԸ ՇԵՌԱՅՆԷ

Յօդ. 3.— Իրաւարտը պէտք է պահանջէ հեռացումը այն խաղացողներուն՝ որոնք չորս անձնական ֆաուլ կատարած կամ արտահանուելու արժանի ֆաուլ մը գործած են:

ՕՐԷՆՔԷՆ ԳՈՒՐՍ ԿԵՏԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ԻՐԱՒԱՐԱՐԸ
ՈՐՈՇՈՒՄ ԿՈՒՏԱՑ

Յօդ. 4.— Իրաւարտը իրաւունք ունի ֆաուլ կոչել բոլոր այն վարձուները որոնք մարզիկի ոգիին դէմ են, կամ կրնայ որոշումներ տալ այն բոլոր կէտերու մասին որոնք կանոններուն մէջ չեն մասնաւորուած:

ԻՐԱՐՈՒ ՈՐՈՇՈՒՄԻ ԳԷՄ ՊԵՏՔ ԶԷ ԱՌԱՐԿԷԼ

Յօդ. 5.— Իրաւարտը ոչ ալ Գասարտը իրաւասութիւն չունին վերապահութիւն կամ աւարկութիւն ընելու մէկզմէկու տուած որոշումին դէմ, երբ ան կ'իջնայ այս կանոններով բացատրուած իրենց յարաբերական պարտաւորութեանց սահմանին մէջ:

Եթէ Իրաւարտը և Գասարտը գրեթէ միեւնոյն պահուն նոյն խաղին մասին որոշումներ տան որոնք կը վերաբերին նոյն խումբին դէմ տարրեր բեկըլքիներու, նախապատուութիւն պիտի արուի անոր՝ որ ամէնէն աւելի լուրջ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ: Ատիկա կրկնակ ֆաուլի մը կատարման արգելք չկրնար ըլլալ. ինչպէս սահմանուած է կանոն 7ին, Յօդ. 12ին մէջ:

ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿՆ ՈՒ ՏԵՂԸ

Յօդ. 6.— Իրաւարտն ու Գասարտը, սահմանի գիծերուն ներքը կամ դուրսը կատարուած օրէնքի բռնարարման մասին խաղին սկիզբէն մինչև վերջանալը ու է ժամանակ, որոշումներ տալու իրաւասութիւն ունին: Այս սահմանումին մէջ կ'իջնայ նաև այն ժամանակամիջոցը, որ առեն խաղը կրնայ ու է պատ-

ճառով վայրկենարար ընդհատուիլ: Միևնայն պահուն և է թիւով խաղացողներու վրայ ֆուտլ կարելի է յայտարարել:

Ծանօթ.— Երբ գնդակը երկու խաղացողներու միջև վեր նետուի, Իրաւարարն ու Դասաւորը, պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն որ և է ուրիշ խաղացող չգտնուի այնպիսի դիրքի մը մէջ զոր կարելի ըլլայ վեր ցատկողներուն հետ շփոթել:

ՖԱՌԻԼՆԵՐՈՒ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Յօդ.— Այն պաշտօնատարը որ ֆուտլը կը յայտարարէ պէտք է ցոյց տայ օրինազանցը: Անձնական Ֆաուլ մը պէտք է ցոյց տրուի պաշտօնատարին կողմէ, ձեռքը գլուխէն վեր բարձրացնելով:

ԱՐԿԱՍԻ ՊԱՆՈՒՆ ԻՐԱՒԱՐԱՐԸ ԲԱՅԱՌԻԿ

ԴԱԴԱՐ (time out) ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԸ

Յօդ. 8.— Խաղացողներէն մէկուն պատահած արկածի մը պահուն, Իրաւարար բացառիկ դադար (time out) կը յայտարարէ: Դասաւորը կըրնայ սուղիչով մը խաղը կեցնել այն պարագային՝ երբ Իրաւարար խաղացողի մը արկածի ենթարկուիլը շտեմներ: Բայց բացառիկ դադարը միայն Իրաւարարին հրամանին վրայ կարելի է կատարել:

ԿԱՉՄԱՍՆԵՐՈՒՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՐԱՒԱՐԱՐԻՆ ԿՈՂՄԷ

Յօդ. 9.— Իրաւարար պէտք է քննէ և հաստատէ խաղին վերաբերեալ բոլոր կազմածները, ի միջի այլոց խաղադաշտը, կողովները, գնդակը, ցուցասխալները, ժամապահներուն և Արձանագրողներուն նշան տալու գործիքները ևն.:

ԴԱՏԱՌՈՐԻՆ (Umpire) ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յօդ. 10.— Ո՛ր և է խաղացողի մը կողմէ կատարուած ֆաուլները Դասաւորը (Umpire) պէտք է յայտարարէ, բայց մասնաւոր ուշադրութիւն պէտք է դարձնէ այն խաղացողներուն որոնք խաղադաշտին ետեւը՝ գնդակէն հեռու կը գտնուին: Իրաւարարէն խնդրանք եղած պարագային կրնայ գնդակին սահմաններէն դուրս եղած ըլլալուն մասին տրուելիք որոշումներուն օժանդակել, և պէտք է մարդիկներու նկատմամբ օրէնքը զօրացնելու մասին անոր դորձակցի:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ (scorers) ՊԱՐՏԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յօդ. 11.— Արձանագրողները (scorers) պէտք է արձանագրեն կատարուած կօլերն ու ֆաուլները:

ները. իրենց արձանագրութեան մէջ պէտք է որոշեն անձնական և մասնագիտական (technical) ֆաուլները և պէտք է Իրաւարարին ուժադրութիւնը հրաւիրեն ամիջապէս որ ո՛ր եւ է խաղացող իր շարժող անձնական Ֆաուլը կը կատարէ: Իրենց արձանագրութիւնները խաղին պաշտօնական արդիւնքը պիտի ներկայացնեն: Իւրաքանչիւր կօլէ վերջ, անոնք իրենց արձանագրութիւնը պէտք է բազդատեն և ո՛ր և է հակասութիւն պէտք է անմիջապէս տեղեկացնեն Իրաւարարին: Եթէ անմիջապէս Իրաւարարին տեղեկացնելու մէջ թերանան, այս վերջինը պէտք է իր որոշումը յայտնէ ի նպաստ նուազագոյն համրանք ցոյց տուողին, բաց ի այն պարագայէն երբ ինք առանց արձանագրողներուն դիմումին համոզուած կերպով կրնայ իր որոշումը յայտնել: Արձանագրողներուն համար պէտք է հայթայթուած ըլլայ եղջերափող մը, փոխանորդութիւն մը կատարելու պարագային Իրաւարարին նշան տալու համար:

Ծանօթ.— Արձանագրողներուն եղջերափողին ձայնը պէտք է խաղը կեցնէ: Այս առթիւ կարելի է յիշեցնել որ Արձանագրողները զանազանութիւն մը գնեն անձնական և մասնագիտական ֆաուլներու նշանակման մէջ, առաջինները գրելով Ա.1, Ա.2, Ա.3, ևն. իսկ վերջինները Մ.:

ԺԱՄԱՊԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՐՏԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յօդ. 12.— Ժամապահները պէտք է նշանակեն խաղին սկզբնաւորութեան ժամանակը, Իրաւարարին հրամանին վրայ խաղը ընդհատելէն յառաջ եկած զեղջուած կամ վառնուած ժամանակը իւրաքանչիւր կիսախաղի կամ քսոտորդ խաղի՝ վախճանը ծնծղայի մը (gong), ատրճանակի մը (pistol) կամ սուղիչի մը միջոցաւ պէտք է ցոյց տան: Ժամապահներուն գործիքին ձայնին վրայ խաղը վայրկենարար պէտք է կանգ առնէ, բացի այն պարագայէն երբ ժամապահներուն տուած ազդանշանի միջոցին գնդակը կօլ ընել փորձելու համար օղին մէջ կը գտնուի, այդ պարագային խաղը պէտք է շարունակուի մինչեւ որ գնդակը օղակին մէջ մտնէ կամ վրիպի, իւրաքանչիւր կիսախաղին ժամապահներուն ազդանշանը կը վերջացնէ ներկայ խաղամիջոցը:

Ծանօթ.— Կը թելադրուի որ ժամապահները մէկ ժամացոյց գործածեն, որ իրենց առջև գտնուող սեղանի մը վրայ գտնուի կամ անանկ մը գետեղուած ըլլայ որ թէ մին եւ թէ մըսը կարենայ տեսնել:

Կ Ա Ն Ո Ն 7

ԽԱՂԱՆՈՒ ՅԱՏՈՒԿ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

ԿՕԼԸ ԵՐԲ ԿԸԼԼԱՅ

Յօղ. 1.— Կօլ մը կ'ըլլայ այն ատեն երբ գնդակը օղակներուն վրայի կողմէն ցանցին մէջէն վար կ'իջնայ կամ անոր մէջ կը մնայ: ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ԳՈՒՐՍ ԵՂՈՂ ԽԱՂԱՅՈՂԸ

Յօղ. 2.— Սահմաններէն դուրս (out of bounds).— Խաղացող մը սահմաններէն դուրս է երբ իր մարմինն ու կէ մէկ մասը կը հպի սահմանի գծին կամ անկէ դուրս եղած գեանին:

ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԷՆ ԳՈՒՐՍ ԵՂՈՂ ԳՆԴԱԿԸ

Գնդակը սահմաններէն դուրս է երբ անոր ո՛ր կէ մէկ մասը կը հպի սահմանի գծին, այս վերջինէն դուրս գտնուած գեանին կամ ու կէ առարկայի մը, ցուցատախտակներուն նեցուկներուն, կամ սահմանէն դուրս գտնուող խաղացողի մը:

Խախտք.— Կ'արժէ յիշատակել որ, օրինական կանոններու համեմատ պատրաստուած խաղաղաշտի մը մէջ, ամբողջ ցուցատախտակը սահմանին ներքը կը գտնուի:

ԳՆԴԱԿԸ ՍԱՀՄԱՆԷՆ ԳՈՒՐՍ ՀԱՆՈՂԸ Ո՞Վ Է

Գնդակը սահմանէն դուրս հանուած կը նըկատուի այն խաղացողին կողմէ որ վերջին անգամ հպած է անոր, սահմանէն դուրս ելելէ առաջ:

ԲՈՒՆՈՒԱԾ ԳՆԴԱԿԸ (held ball)

Յօղ. 3.— Բռնուած գնդակ (held ball) կը յայտարարուի երբ հակառակորդ խումբերու պատկանող երկու խաղացողներ իրենց մէկ կամ երկու ձեռքերով գնդակը բռնած են և կամ երբ սեղմուած խաղացող մը գնդակը բռնած արգելք կ'ըլլայ գնդակին խաղացուելուն:

ԲԱՅԱՌԻԿ ԴԱԳԱՐ (time out)

Յօղ. 4.— Բացառիկ դադար (time out) կը յայտարարուի ամէն անգամ որ խաղը օրինապէս կանգ կ'առնէ առանց խաղին յատկացուած ժամանակէն կորսուելու:

ՖԱՈՒԼ (foul)

Յօղ. 5.— Ֆաուլը կանոնի մը բռնարարումն է որուն համար ազատ նետում մը (free throw) կը թոյլատրուի:

ԱՄՈՒԼ ԳՆԴԱԿ (dead ball)

Յօղ. 6.— Գնդակը ամուլ է հեռուեալ պա-

րազաներու մէջ ուր խաղը պէտք է դադարի մինչեւ որ Իրաւաբարին կողմէ ցոյց տրուած հեռուեալ ու կէ մէկ եղանակով կրկին խաղի մէջ դրուի:

Ա. Երբ կօլ մը եղած է (Գնդակը կեդրոն).

Բ. Երբ գնդակը սահմաններէն դուրս կ'ելլէ:

Գ. Երբ բռնուած գնդակ (held ball) կը յայտարարուի:

Դ. Երբ բացառիկ դադար (time out) կը յայտարարուի:

Ե. Երբ ֆաուլ մը տեղի կ'առնենայ:

Զ. Կրկնակ ֆաուլի մը հեռուանքով կատարուած խաղաքանչիւր ազատ նետուածքէն վերջ. (Գնդակը կեդրոն).

Է. Խաղի ժամանակամիջոցին վախճանին:

Ը. Երբ գնդակը օղակին յենարաններուն մէջ կը տեղաւորուի (գնդակը կեդրոն).

Թ. Միեւնոյն խումբին կողմէ կատարուած երկու ֆաուլներուն յաջորդող երկու ազատ նետուածքներուն առաջինէն վերջ:

Ժ. Ապօրինի ազատ նետուածքէ մը վերջ. (Գնդակը կեդրոն)

Խախտք.— Եթէ կօլ մը փորձելու համար գնդակը օղին մէջ կը գտնուի երբ ազդանշանին ժայնը կ'իմացուի, ինչպէս Յօղ. Գ, եւ կէ ին մէջ, գնդակը ամուլ չի նկատուի մինչեւ որ օղակներէն անցնի կամ վրիպի: Եթէ, սակայն, կօլ ընել փորձող խումբին ղեմ ֆաուլ մը յայտարարուի, գնդակը ամուլ պիտի նկատուի ֆաուլը կատարուած միջոցին եւ եթէ նոյն միջոցին կօլը ըլլայ, պէտք չէ հաշուիլ:

ԳՆԴԱԿՈՎ ՎԱԶԵԼ

Յօղ. 7.— Դնդակով վազելը, գնդակը բռնած վրիճակի մէջ ու կէ ուղղութեամբ յառաջանալն է:

Խախտք. Խաղացող մը երբ գնդակը ստացած պահուն հանդարտ կեցած է, գնդակով վազած չնկատուի, եթէ ան ո՛ր կէ ուղղութեամբ մէկ ոտքով քայլ մը կ'առնէ, կը բաւէ որ միւս ոտքը գետնին վրայ նոյն զիրքով կը մնայ: Այս քայլն վերջ, խաղացողը, գնդակը փոխանցելով, (pass), յաջորդարար գետին հարուածելով (dribbling) կամ կօլ փորձելու համար նետելով իր ուզած ձեւով գործածելէն վերջ, կրնայ միւս ոտքը գետնէն վերցնել կամ ցատկել, քայց գնդակը պէտք է իր ձեռքերէն հեռացած ըլլայ իր մէկ կամ երկու ոտքերուն կրկին գետնի զպելէ առաջ:

Պէտք է ուշադրութիւն դարձնել այս նոր օրէնքին որ խաղացողի մը յաջորդարար հարուածելու (dribbling) կարենալ սխեխու համար նոյն առանձնաշնորհումները կուտայ ինչպէս թոյլատրուած է ընել գնդակի փոխանցում մը (pass) կամ կօլի համար նետուածք մը:

Պատշաճ թոյլատրութիւն պէտք է ընել այն խաղացողին որ վազելու ատեն գնդակը կը բռնէ կը բաւէ:

որ, պաշտօնատարներուն կարծիրով, կարելի եղածին չափ շուտ կանգ կ'առնէ կամ գնդակը կրկնէ կ'ազատէ ինքզինքը:

ԳՆԴԱԿԸ ՅԱՋՈՐԴԱԲԱՐ ՇԱՐՈՒԱԾԵԼ (dribbling)

Յօդ. 8.— Յաջորդական հարուածը (dribbling) այն է երբ խաղացող մը գնդակը նետելու, հարուածելու (batting) ստատելու (bouncing) գլորելու (rolling), ճիգով փորձելու (fumbling) և (muffing), շարժումի թափեր կուտայ և կրկին անոր կը հպի ուրիշ խաղացողի մը հպելէն առաջ: Այն բոլորէին որ գնդակը մէկ կամ երկու ձեռքերուն մէջ բռնուած կը մնայ և կամ երկու ձեռքերով անոր կը հպի, նոյն բոլորէին յաջորդական հարուածը (dribbling) կը զարբի:

Իրանօր.— Խաղացող մը օրինական dribble է մը վերջ կրնայ կօլ ընելու համար նետել եւ եթէ յաջողի կը հառուի: Կօլ ընելու յաջորդական փորձերը պէտք չէ dribble նկատել:

ԲՈՒՆԵԼ (holding)

Յօդ. 9.— Բռնելը (holding) հակառակորդի մը հետ եղած անձնական հպումն է որ կ'արգելէ անոր ազատ շարժումը:

Իրանօր.— Ինչ որ ծանօթ է իբր «ետելի կողմէն պաշտպանութիւն» անունին տակ, այդ ձևի խաղացուածը մը յաճախ յառաջ կը բերէ անձնական հպում որ անձնական ֆաուլ մըն է: Պաշտօնատարներէն կը խնդրուի խաղի այս ձևին մասնաւոր ուշադրութիւն ընծայել:

ԽԱՓԱՆՈՒՄ (blocking)

Յօդ. 10.— Գնդակը իր ձեռքերուն մէջ չունեցող հակառակորդի մը յառաջացումը արգելելը կ'ըսուի խափանում (blocking):

ԱԶԱՏ ՆԵՏՈՒԱԾՔ (Free Throw)

Յօդ. 11.— Լեզգակի ազատ նետելու գծին ետեւը գտնուած դիրքէն, կօլ ընել փորձելու համար խուճի մը տրուած առանձնաշնորհումը կըսուի ազատ նետում (free throw):

ԿՐԿՆԱԿ ՖԱՈՒԼ (double foul)

Յօդ. 12.— Կրկնակի ֆաուլը կը կատարուի երկու խուճիներուն կօլմէ. երբ միեւնոյն ատեն անոնց իւրաքանչիւրին դէմ ֆաուլ յայտարարուած է:

ԽԱՂԻՆ ՅԱՊԱՂՈՒՄԸ (delaying game)

Յօդ. 13.— Խաղին յապաղումը խաղացողի մը կողմէ անօգուտ կերպով խաղին ընթացքը խափանելն է:

ՍԵՓԱԿԱՆ ԿՕԼ (own goal)

Յօդ. 14.— Սեփական կօլը այն օղակն է որուն մէջ գնդակը նետել կը փորձէ խուճի:

ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՅԱԻԵԼՈՒՄ (extra period)

Յօդ. 15.— Խաղի վախճանին յառաջ եկած արդիւնքի հաւասարութիւնը (tie score) կատարելու համար անհրաժեշտ եղող հինգ վայրկեան երկարաձգումը կ'ըսուի ժամանակի յւելում (extra period):

ՄԱՅՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՖԱՈՒԼ (technical foul)

Յօդ. 16.— Անձնական հպումէ տուած չեղող ու է ֆաուլ մասնագիտական ֆաուլ է:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՖԱՈՒԼ (personal foul)

Յօդ. 17.— Անձնական ֆաուլ է բռնելը (holding), խափանելը (blocking), ոտ գնելը (tripping), հրելը (pushing), յարձակիլը (charging) կամ կատարելը ու է տեսակի անհրաժեշտ չեղող կոչումով մը:

ԽԱՂԵՆ ՇԵՌԱՅՆՈՂ ՖԱՈՒԼ (disqualifying foul)

Յօդ. 18.— Խաղէն հեռացնող ֆաուլը կօլիտ խաղ մըն է որուն համար խաղացող մը խաղէն կը հեռացուի: (Gur.)

ՖՈՒՏՊՈԼ

ԲԱՐԻՋԻ Զ. Մ. Ը. Մ. ՖՈՒՏՊՈԼԻ ԱԿՈՒՄԲԸ

Բարիզի Զ. Մ. Ը. Մ. մասնաճիւղին հայկական ֆուտպօլի Ակումբը երկու տարի է ի վեր կազմուած ըլլալով, կրցած է անլուր ճիւղերու միջոցաւ իր շուջը հաւաքել և վարձեցնել տղաքը՝ որոնք այսօր կրնան պարձանք համարուիլ Հայ Ակումբին իբր լաւագոյն ֆուտպօլ խաղացողներ:

Այս տարի, գարնան նոր շրջանին, շնորհիւ ժրջան վարչութեան գոհողութեանց, որոնք ողի ի բուն կ'աշխատին յանուն միութեան, կրցած են անդամներուն թիւը բարցրացնել յիսուսի:

Վարչութիւնը գրեթէ ծանրացած է մէկ երկու հոգիի վրայ, որոնք անհուն աշխատանք կը թափեն միութիւնը կանգուն պահելու համար. մասնաւորաբար գուլիի են Պր. Պր. Հարիկեան վարչութեան Ատենապետ, Զարիֆեան Գանձապետ և Խաչատուրեան:

Վարչութիւնը ճիւղեր կը թափէ այս շրջանին գնդախաղին համընթաց քաղեցնել ու զօրացնել նաեւ Athlétisme, ասոր համար անգիմումներ բրած է իր լաւագոյն անդամներուն, որոնք շատ լաւ անուն մը հանած են Ֆրանսական գանազան խուճիներու մէջ. Տասն և հինգ օրէն պիտի սկսի նաեւ Athlétique

խաղերը և կը յուսանք որ միջազգային խաղե-
րուն պիտի կրնանք ունենալ մեր Բարխուհայ
ներկայացուցիչը :

Գալով դնդախաղի մրցումներուն , հայ
ֆուտբոլիստները երբեմն կը թերանան իրենց
պարտականութեանց մէջ . բացակայելով : Շատ
անգամներ թերթերու միջոցաւ ծանուցուած
մեծ մրցումներ , տեղի կ'ունենան հայերուն
կողմէ 8-9 հոգի 11ի դէմ և քիչ անգամներ է
որ հաւասար դուրս կուգան խաղէն . սակայն
ստոր հակառակը երբ թիւով ամբողջ եղած են ,
խաղացած են զօրաւոր խումբերու հետ և յաղ-
թական դուրս ելած են . այնպէս որ իրր եզ-
րակացութիւն կրնանք վստահ ըլլալ հայ ֆուտ-
պոլի Ակումբին վրայ՝ յաթանակի տեսակէտով ,
երբ անոնք չի թերանան մրցման օրը իրենց
պարտականութեանց մէջ :

Ամէնայերջի մրցումը տեղի ունեցաւ ամ-
սոյս 9ին Հայ և Յոյն առաջին խումբերուն
միջեւ . խաղը շատ հետաքրքրական էր . Բարխու
Հայ և Յոյն գաղութը հերազխաւայր եկած
էր օրուն մրցորդները ծախահարելու : Յոյները
իրենց խումբը լրացուցած էին այլազգի լաւա-
գոյն խաղացողներէ , մինչ հայերը պաշտպանու-
ղականի վրայ մնացին և գրեթէ գնդակը
չձգեցին , հակառակ հովի աննպաստ վիճակին .
դատաւորն Յոյն ըլլալով ճշմարտութիւնները
ծածկելէ չէր քաշուէր և յաճախ առիթ կու-
տար խաղախութեանց . այնպէս որ երբ հաֆ-
թայմը լրացաւ Հայերը երկու կող տարուած էին
Յոյներէն , մին հեկտայօլէն իսկ միւսը գօնելրէն :

Երկրորդ խաղարարին հայերը , դատաւորը
փոխելով տեղը գրին Գաղխացի մը , որ շատ
անաչառ կերպով կատարեց իրեն վստահուած
պաշտօնը : Հայերը իրենց բաց թիւերը լր-
ցուցին Բ . խմբէն և նոր եռանդով մը խաղի
ուկան , գրեթէ մինչեւ վերջ մնացին յարձա-
կողականի վրայ և 3 կօլ իրարու վրայ տալով
յաղբական դուրս եկան :

Հայ յառաջադասներէն գովելի էր Պր . Մին-
թանճեան , որ գրեթէ գնդակը ոտքին տակէն
չփակցնելով կը տանէր մինչեւ կօլին բերանը .

իր քովէն իրր յառաջապահ քաջ խաղացողներ
էին Պր . Տէրվիշեան (avant) Պր . Սէմէրճեան
(demi) . իսկ բերդարգիւղները Պր . Պր . Մի-
քայէլեան և Զարիֆեան ընդհանրապէս գիտ-
ցան իրենց պարտականութիւնը քաջաբար կա-
տարել և հուռուաններ խելի Հայ խմբին անուան :

Բարիկ 14 Ապրիլ

ՍԵԳՐԱԿ ՈՍԿԵԱՆ

Համեստ 1901 մր 11

ՎԱՐՉԱԿԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ճ.Զ. Ն.խառ — 3 Մարտ գիշեր

Այս նկար յատկացուեցաւ մարզական օրէնքներու
վիճարանութեան՝ մասնաւորապէս բաժնետիրութեան
և ամաթէորութեան խնդրին և սորոշուեցաւ սրաշո-
տական յայտարարութիւնով մը ճշդիւ այս կէտը :

Ճ.Է. Ն.խառ — 7 Մարտ

Խորհրդակցութիւն տեղի ունեցաւ Ա . սրբանոցնե-
րու սկաւառներու զգեստաշինութեան Բ . սկաւառու-
թիւնը դպրոցներէն ներս ընդունել տալու խնդրին Գ .
Հայ սկաւառութիւնը Միջազգային պիւնտէն վաւերաց-
ուելու Գ . Գեղրանի համարակալութեան պիւնտէի և
Գեղր . գրասենեակի կազմակերպութեան մասին :

Այս ժողովի մէջ գնդակատ Եարօն (Կովկասի Ամե-
րիկեան նպատատեսացի անօրէն) Վրաստանի և
մասնաւորապէս Թիֆլիսի Հայ սրաւտներու Պատուա-
կալ նախագահ անուանուեցաւ և սորոշուեցաւ անմի-
ջապէս զրկել իրեն այս մասին , խնդրելով որ ընդունի
այս պաշտօնը :

Ճ.Ը. Ն.խառ — 14 Մարտ

Ժողովը լսեց Գատրվաղի տեղեկարբերը մասնա-
ճիւղի կացութեան մասին :

Պ . Գ . Շէհրիկեանի կողմէ պատրաստուած՝ Միւ-
թեան կազմուելէն մինչև 31 Դեկտ . 1921 մանրամասն
հաշուեկշիռը կարգացուելով ժողովը խիստ գոհ մնաց
այս խղճամիտ աշխատութիւնէն : Վիճարանութիւնը
յիտանգուեցաւ յաջորդ նիստին :

Ճ.Թ. Ն.խառ — 21 Մարտ

Խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան բրօքականտի

յանձնախումբի կազմութեան մասին: Համարակալութեան տեղեկատուութիւնը լուսեցաւ նախորդ նիստին ներկայացուցած ընդհանուր հաշուեկէշի մասին:

Կարգացուցեցան զանազան նամակներ եւ որոշումներ տրուեցան: Կարգացուցեցաւ Պ. Վահրամ Փափազեանի նրաժառանգանք Հ. Օ. Մ. ի վարչութիւնէն որուն տեղ ընտրուեցաւ Հ. Մ. Բ. Մ. ի կողմէ Պ. Քրիստիանէ: Որոշուեցաւ բոլոր մասնաճիւղերը խմբովին այցելել մօտէն տեղեկանալու համար անոնց վիճակին:

Կազմուեցաւ պիւտճէի ուսումնասիրութեան համար յանձնաժողով մը:

Ի. Նիստ — 28 Մարտ

Խորհրդակցութիւն տեղի ունեցաւ Ա. Բորականտի Յանձնախումբի մասին Բ. Միութեան տեղեկագիրը պատրաստելով կարեւոր տեսնուած օտար հաստատութիւններու զրկելու համար Գ. Նոր ծրագիր-կանոնագրին կիրառութեան եւ շքանային դրութեան վրայ:

Կարգացուցեցան ընթացիկ նամակներ:

Միութեան իրենց մատուցած ծառայութիւնները գնահատելով, որոշուեցաւ մէյ մէկ արձաթ մատայլ տալ Պ. Պ. Գ. Շէնրիկեանի եւ Լ. Չերազի:

Հ. Մ. Բ. Մ. ի Ընդհ. Կեդրոնի Վարչութեան եւ օժանդակ Յանձնախումբերու կազմը

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Պարոնայք՝ Խորասանեան Զարեհ (Ասենայկես), Ալեանաբեան Խաչիկ (Ասենայկիր), Կեսարեան Արամ (Գանձապան): Անդամներ՝ Ճիզմեան Հայկ, Մեծասուրեան Թադէոս, Յակոբեան Լեւոն, Տօք. Մ. Սալբի, Բեմնաբեան Ռեդիֆ, Ֆեկերեան Գրիս:

ԿԵԴՐ. ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պարոնայք՝ Ճիզմեան Հայկ (Ասենայկես), Յակոբեան Արսակ (Ասենայկիր): Անդամք՝ Ալլան Վերսի Արսաքեա, Գովան Օննիկ, Յրեկեան Օննիկ: Խորհրդակալք՝ Խորասանեան ժիւրայր եւ Նիկողոսեան Արամ:

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԵՆԹԱՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պ. Պ. Գազանեան Լեւոն (Ասենայկես), Սարուխան Լեւոն (Ասենայկիր), Տօմինեան Արայ, Մալուբեան Մկրտիչ:

ՊՈԼՍՈՅ ՄԻՋԱԶԳ. ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԱՆԳԱՄՆԵՐ (I.S. C. of C.)

Պ. Պ. Նիկողոսեան Արամ, Խորասանեան ժիւրայր, Յրեկեան Օննիկ:

ԿԵԴՐՈՆԻ ՄԱՐՁԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պարոնայք՝ Յակոբեան Լեւոն, Փափազեան Վահրամ, Գըլընեան Գրիգոր, Ճօլօլեան Գրիգոր, Մակարեան Գեորգ:

ՄԱՐՁԱԿԱՆ ԵՆԹԱՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Արապեան Նուպար, Գալձայեան Հրաչեայ, Թեքեան Վահրամ, Զաղլասեան Յակոբ, Բեքեան Գաբրիէլ:

ԿԵԴՐՈՆԻ ԲՐՕԲԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պարոնայք՝ Տօք. Սալբի, Թեյեան Անտոն, Շիրինեան Լեւոն, Չեքեան Վահրամ:

ՄԱՄՈՒԼԻ

Բօսպորլլեան Հայր Յակոբոս, Ֆեկերեան Գրիս, Պարսամեան Մկրտիչ, Սարուխան Ալեքս:

Հ. ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ (Հ. Օ. Մ.)

Պ. Գրիս Ֆեկերեան:

(*) Աստղանիշ կրօն անունները կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչներն են: (Ի. Խ.)

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ

- 1.— Որ ծառերուն շուրք թիթեւ է եւ որ ծառերուն շուրք ծանր է:
- 2.— Մեր կողմերու վայրի թռչուններէն որն է որ (չսփառնաւ եւ ոչ-վիրաւոր) կարելի է ձեռքով բռնել. եւ ինչ պարագայի մէջ:
- 3.— Երբ լեռան մը վրայ կեցած ես, բանի՞ միջոց ունիս զիմացի ուրիշ լեռան մը՝ բու կեցած լեռնէնդ աւելի բարձր կամ աւելի ցած բլրաբ հասկնալու համար:

ՍՏԱՅԱՆՔ

Արեգ Իրական — զիտական Ամսագիր. Տօն բովանդակութիւն եւ մարտը տարազրուութիւն բաժնեկին կիսամեայ 15 ֆրանք հետը 3,80 ֆրանք: **Ստամայ Մեկր Ա.** Խառնակեան. վիպերգ: Գին 3 ֆր. 75 սէնթ: Երկուցին համար եւս զիմեկ՝ Rédaction «Areg» S. Hagopian Vienne (Autriche), VII-Mechitaristengasse 4.

ՊԱՏՐԱՍՏ կիսամեայ օրկան սկառաներու Իզմիր Բաժնեկին 100 դրջ:

Հասցէ՝ Greek P. O. Box 54 Smyrne
Կոչնակ Հայաստանի Շարաթաթերթ գրական հասարակական. բաժնեկին 100 դրջ. ոսկեգրամ:
Հասցէ՝ The Cotchnag 287 Fourth ave. New-York city

The Boy Scouts association H. A. Gazette Կեդրոնական օրկան Անգլիոյ սկառաներու:
Հասցէ՝ 18, Henrietta Stréet, London, W. C. 2.

ՆՈՒՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկեան Y. M. C. A. ի կազմակերպութիւնը, որ իր բարոյական ու նիւթական աջակցութիւնը ամէն առիթով ի սպաս կը գնէ մանուաւոր հայ որբանոցներու, այսպէս ամէն տասնը հինգ օրն անգամ մը սինէմայի ներկայացումով անոնց հոգեկան վայելք մը պատճառել: զատ մարմնակրթանքի եւ աթլէթիկի վերաբերեալ զանազան իրեղէններ եւս կը տրամադրի. այս կամ այն որբանոցին: Այս անգամ Դուժգարուի Վիքրի Հօմին (Արճեստաւորաց Տուն) նուիրած է Պատրէթպօլի խողին յատուկ 2 օղակ, 1 գնդակ, 1 յաւելուածական բառչուլով, 1 ֆութպօլ. 2 մէտրքն պօլ, 2 Էնտօր պէյպօլի գնդակ եւ 2 գաւազան:

մարին չզարմեկ, լապտերներն ալ վար արին. յետոյ հրամանաց ամենամեծ զգուշութեամբ յառաջացաւ Հուսաբար շոգեհոգաւ դէպ ի միմին դիւնէլը:

Այդ զգուշութիւնները չափազանց չէին վասն զի գետնուզին ա՛յնքան անմուկ էր որ շոգեմակոյղը զժուարութեամբ կ'անցնէր: Ասկէ զատ՝ կամարէն կը կախուէին ամենանուրբ թափանցիկ, սրածայր ճաղարուսոր ցցուածքներ որոնցմէ ոմանք ա՛յնքան երկայն էին որ, կը սպառնային խոցել Սըր ձօնը և իրեն յնկերները:

Երկուր ժամ մը՝ Հուսաբար՝ շարունակ զարնուելով նիզակներու այդ անտառին կարողացաւ առաջ երթալ յետոյ, լայն զեռնուզին ա՛նքան նեղցաւ որ՝ երկու պատերը կը քերէին անոր կողերը:

Սաստիկ տաղնաց մը տիրեց Սըր ձօնի և ընկերներուն վրայ, որոնք կը վախնային որ ետ դառնան, կամ շոգեմակոյղը լքեն:

— Պատրաստուեցէ՛ք մուրճերով աշխատելու, ըսաւ Սըր ձօնը Ամէն գնով պէտք է առաջ երթալ: Նոյն իսկ եթէ հարկ ըլլայ ականներով ճամբայ բանալու:

Մի քանի րոպէ ետք, Հուսաբար զարնուեցաւ ջրացքին մէջտեղ ցցուող պտարբերու կոյտի մը, երկուհարիւրէն երեքհարիւրի չափ կային, որոնցմէ ոմանք մարդու թեւի չափ հաստ էին:

Երկրաչափը լապտեր մ'առաւ, քննեց՝ հատու ծայրերուն անանցանելի ցանցը: Ետտով շատկցաւ որ այդ արդէքները շատ դիմազրուիւն մը չէին ներկայացնէր, և ըսաւ.

— Պիտի անցնիմք: Հուսաբարին ցուելը բաւական է մեզի ճամբայ բանալու: Մեքենան ե՛տ Մորկան:

Շոգեմակոյղը՝ հակառակ հասանքի տարօրինակ արագութեան, ընկրկեցաւ՝ ժամուան մը մէջ վեց մղոն կտրելու ուժով, սաստիկութեամբ սուբալու համար: Արդէն երկու հարիւր մեզր ընկրկած էր, երբ սաստիկ բազիլում մը տեղի ունեցաւ: Յետախաղացումը յանկարծ կասեցաւ:

— Ի՞նչ պատահեցաւ, հարցուց Սըր ձօնը:

— Խարակի մը զարնուեցանք, ըսաւ Ս'Քոնոր, ձերելով յետահոգմի շրջապատին:

— Պտուտակը չի գործէր այլևս, աւելցուց Մորկան:

Ստուգիւ, շոգեմակոյղը ետ չէր երթար այլևս, ալ հասանքէն կը տարուէր, որով կասկած չկար թէ պտուտակը ջախջախուած էր:

— Մորկան, տե՛ս պտուտակի թեւերը կտրած չըլլան, ըսաւ Սըր ձօնը:

Մեքենափարը թեւերը խոթեց ջուրին մէջ պըտուտակին մօտ:

— Փորձանքը ծանր է: Երկու թեւնոնք ծռած են, իսկ երրորդը աներեւութացեր է:

— Ի՞նչպէս ուսա՞լ պիտի երթանք, հարցուց Պարթըն:

— Փոխնորդ պտուտակ մը ունինք, ըսաւ Սըր ձօնը, բայց հոս, այս դիւնէլին մէջ, առանց դիպ մի ցամաքի, կարելի պիտի չըլլայ զայն իր տեղը ազուցանել: Մուրճերով ճամբայ բանանք:

Մեքենան մարելով, որ դիւնէլը ծուխով լեցնե-

լէն ուրիշ բանի չէր ծառայէր, շոգեմակոյղը մղուեցաւ պտարբերու պատնէչին վրայ: Ս'Քոնոր և Պարթըն մուրճերով դիւնուած, յարձակեցան կորովով արդելքին դէմ որ շուտով ջախջախուեցաւ:

Հուսաբար՝ յարանուն հասանքի սաստիկութենէն յառաջ մղուած՝ մտաւ երկրորդ դիւնէլի մը մէջ որ աւելի նեղ և աւելի խորտուրորտ էր: Սըր ձօն և ընկերները տեսան որ ստիպուած էին շոգեմակոյղին եզերքէն զուրս ելլող ամէն բան ներս քաշելու և ճնրազրելու գլուխին չջախջախելու: Համար կամարին դէմ՝ որ ասեղի պէս սրածայր ու բաւական դիմացիուն չթաքարերու խիտ խառով մը պատուած էր:

Ժամէ մը ի վեր այդ երկրորդ նիւղին մէջ կը նստարկէին, երբ՝ չորս մարդկանց ականջին հասաւ հեռուն սպմուկ մը որ նախ տկար էր, ու յետոյ սաստիկացաւ: Այ կատաղի գետի մը շառաչն էր, ոչ ալ բարձրէն թափող ջրակոյտի մը մոռնջը, անբացատրելի, յարատեւ, խուլ զղրղիւն մըն էր այդ:

Երկրաչափը, Պարթըն, Ս'Քոնոր և Մորկան իրարու երես նայեցան անձկութեամբ:

— Արդեօք, նոր փորձա՞նք մըն է, ըսաւ խառնածինը:

— Թեքեւս, պատասխանեց Սըր ձօնը:

— Ընդ առաջ՞ կ'երթանք:

— Միշտ յառա՛ջ:

Նիւղը կը սկսէր ընդլայնել, լայն ջուրին հասանքը փոխանակ զանդապելու, սաստիկ կատաղութեամբ կ'իջնէր:

Ս'Քոնոր ցուկին վրայ գետեղուած էր ձեռքը ձգով մը պատրաստ զայն ջուրին մէջ խոթելու և այսպէս շոգեմակոյղը կեցնելու: Քանի մը վայրկեան անցեր է, երբ նախորդէն աւելի ուժգին բախում մը զայն վար զլորեց: Պարթըն, Սըր ձօն, և Մորկան որոնք յետահոգմն էին, իրենց սրունքներուն վրայ գացին եկան: Չորս կանթեղները բախումէն տապալու մարեցան: Կատարեալ խառնուրդ տիրեց դիւնէլին մէջ:

Հուսաբար կատաղորէն կը տատանուէր՝ իրրեւ թէ այդ նեղ ջրանցքը, մըրիկէն յուզուած ծովու թեւ մ'ս զարձած ըլլար: Փրփրալից հսկայ կոճակներ զայն կը հարուածէին աջէն ձախէն, քիթէն ու կրունակէն, ցատկելով նսուռն մէջ:

— Ոտքի ելէ՛ք, ոտքի՛, պտուտակ Սըր ձօնը:

Սլացան դէպի ցուկ տեսնելու համար թէ՛ ի՞նչ էր սարսափելիօրէն մոնչացող այլոյններուն պատճառը: Բայց ինչպէս ըսուեցաւ, լամբարները մարած էին, խաւարը զարհուրելի էր: Չեռքը վեր բարձրացուց ու մեծ զարմացմամբ տեսաւ որ՝ քիչ առաջուան, այնքան ցած կամարը որ ոտքի վրայ կենալու կարելիութիւն չէր տար, չկար այլևս:

— Ուր ենք, հարցուց իւրնիրներն:

Չայնը խղուեցաւ սաստիկ բամբակներուն մէջ՝ որոնք կարծեւ խորէն կու գային: Մէկ ձեռքը ջուրին մէջ մխրճեց ու տեսաւ որ շոգեմակոյղը անօրինակ արագութեամբ կը սուբար աճազին կորութիւն մը դժելով: Սարսափելի սարսուռ մ'ունեցաւ բոլոր ոսկորներուն մէջէն:

— Կանթեղ մը, ընկերներ, կանթեղ մը, պտուտակ խղուկ ձայնով: Յորձանք է կլուելու վրայ ենք:

Շարունակելի

Վարդ-Խմբակի	Արտուստ	Պատասխանատու-Տիօրէն	Տպագրութիւն
ԿԱՐՈ Պ. ՈՒՇԱԳԼԵԱՆ	ԳԱՐԼՈ ԵԱՂԻՆԵԱՆ	ՀՐԱԶԵԱՅ ՏԵՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ	Կ.ՔԷՇԻՇԵԱՆ ՈՐԳԻ